JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JULIANE KOKOTT
19 päivänä huhtikuuta 2007 [1]

I Johdanto

1. Tässä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä komissio moittii luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2.4.1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY [2] (jäljempänä lintudirektiivi) ja luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21.5.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY [3] (jäljempänä luontodirektiivi) soveltamista lasketteluriinteen rakennustöissä, joita tehdään lintudirektiivin mukaiseksi erityissuojelualueeksi luokitellussa Stelvion kansallispuistossa.

2. Kyse on erityisesti siitä, ovatko toimivaltaiset Italian viranomaiset ennen tämän hankkeen hyväksymistä ja toteuttamista tutkineet riittävästi sen vaikutuksia erityissuojelualueeseen ja onko hanke vahingoittanut erityissuojelualuetta.

1 – Alkuperäinen kieli: saksa.
2 – EYVL L 103, s. 1.
3 – EYVL L 206, s. 7.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

3. Luontodirektiivin 3 artiklan 1 kohdassa määritellään Natura 2000 seuraavasti:

"Perustetaan erityisten suojelutoimien alueiden yhtenäinen eurooppalainen ekologinen verkosto, 'Natura 2000'. Tämän verkoston avulla, joka koostuu alueista, joilla on liitteessä I lueteltuja luontotyyppejä ja liitteessä II lueteltujen lajien elinympäristöjä, on varmistettava kyseisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai tarvittaessa ennalleen saattaminen niiden luontaisella levinneisyysalueella.

Natura 2000 -verkostoon kuuluvat myös jäsenvaltioiden direktiivin 79/409/ETY säännösten mukaisesti luokittelemat erityisten suojelutoimien alueet."

4. Lintudirektiivin 4 artikla sisältää säännöksiä siitä, mitä alueita jäsenvaltioiden on osoitettava lintujen erityissuojelualueiksi. Aluksi siinä – 4 kohdan 1 alakohdassa – säädettiin myös näiden alueiden suojelusta seuraavaa:

"1. Tämän direktiivin liitteessä I mainittujen lajien elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin, jotta varmistetaan lajien eloonjääminen ja lisääntyminen niiden levinneisyysalueella.

Tässä yhteydessä kiinnitetään huomiota:

a) lajeihin, jotka ovat vaarassa kuolla sukupuuttoon;

b) lajeihin, jotka ovat herkkiä tietyille muutoksille niiden elinympäristössä;

c) lajeihin, joita pidetään harvinaisina niiden pienen kannan tai alueellisesti suppean levinneisyyden takia;

d) muihin lajeihin, jotka vaativat erityistä huomiota niiden erityislaatuisen elinympäristön vuoksi.

Arvioissa otetaan huomioon lintukantojen kehityssuunnat ja muutokset.

Jäsenvaltioiden on osoitettava erityisiksi erityissuojelualueiksi näiden lajien suojelemiseen lukumäärältään ja kooltaan sopivimmat alueet sillä maantieteellisellä vesi- ja maa-alueella, johon tätä direktiiviä sovelletaan.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava vastaavat toimenpiteet sellaisten säännöllisesti esiintyvien muuttavien lajien osalta, joita ei luetella liitteessä I, ottaen huomioon niiden suojelun tarve sillä maantieteellisellä vesi- ja maa-alueella, johon tätä direktiiviä sovelletaan, kun kyseessä ovat niiden muuttoreittien varrella sijaitsevat pesimä-, sulkasato- ja talvehtimisalueet ja levähdyspaikat. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden on kiinnitettävä erityistä huomiota kosteikkojen ja erityisesti kansainvälisesti merkittävien kosteikkojen suojeluun.

3. – –

4. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuilla suojelualueilla elinympäristöjen pilaan-

tumisen tai huonontumisen sekä lintuihin vaikuttavien häiriöiden estämiseksi, jos häiriöt vaikuttaisivat merkittävästi tämän artiklan tavoitteisiin. – –"

mukaiset erityisten suojelutoimien alueet on liitettävä yhtenäiseen eurooppalaiseen ekologiseen verkostoon."

5. Luontodirektiivin 7 artiklassa on muutettu lintujen erityissuojelualueiden suojelua koskevaa säännöstä seuraavasti:

7. Tässä yhteydessä ratkaisevat luontodirektiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohta kuuluvat seuraavasti:

"Tämän direktiivin 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohdasta aiheutuvat velvoitteet korvaavat direktiivin 79/409/ETY 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisestä lauseesta aiheutuvat velvoitteet, kun on kyse 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti suojeltavaksi luokitelluista alueista tai vastaavasti kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti tunnustetuista alueista tämän direktiivin voimaantulopäivästä alkaen tai jäsenvaltion direktiivin 79/409/ETY mukaisesti tekemän suojeluluokittelun tai tunnustamisen päivämäärästä alkaen, jos viimeksi mainittu päivämäärä on myöhempi."

"2. Jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla tarpeellisia toimenpiteitä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentymisen sekä niitä lajeja koskevien häiriöiden estämiseksi, joita varten alueet on osoitettu, siinä määrin kuin nämä häiriöt saattaisivat vaikuttaa merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin.

6. Luontodirektiivin johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa valaistaan tätä säännöstä seuraavasti:

"Kaikki osoitetut alueet, mukaan lukien luokitellut tai myöhemmin luokiteltavat alueet sekä – – direktiivin 79/409/ETY

3. Kaikki suunnitelmat tai hankkeet, jotka eivät liity suoranaisesti alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia, mutta saattavat vaikuttaa tähän alueeseen merkittävästi joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa, on arvioitava asianmukaisesti sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnista tehtyjen johtopäätösten perusteella ja jollei 4 kohdan säännöksistä muuta johdu, toimivaltaiset kansalliset viranomaiset antavat hyväksyntänsä tälle suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, että suunnitelma

tai hanke ei vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen, ja kuultuaan tarvittaessa kansalaisia.

4. Jos suunnitelma tai hanke on alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnin kielteisestä tuloksesta huolimatta ja vaihtoehtoisten ratkaisujen puuttuessa kuitenkin toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset tai taloudelliset syyt, jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarvittavat korvaavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Natura 2000:n yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle toteutetut korvaavat toimenpiteet.

– –"

8. Luontodirektiivin johdanto-osan kymmenennessä perustelukappaleessa todetaan tästä seuraavaa:

"Suunnitelmat tai ohjelmat, joilla voidaan vaikuttaa merkittävästi suojelualueeksi osoitetun tai myöhemmin osoitettavan alueen suojeluun, on arvioitava asianmukaisella tavalla."

III Tosiseikat, oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely ja vaatimukset

9. Italia on luokitellut Stelvion kansallispuiston lintudirektiivissä tarkoitetuksi erityissuojelualueeksi vuonna 1998.[4] Erityissuojelualueen pinta-ala on 59 809 hehtaaria, ja se sijaitsee Alpeilla. Siellä esiintyy Italian marraskuussa 1998 toimittaman tietolomakkeen mukaan useita lintudirektiivin liitteessä I lueteltuja lajeja, kuten kotka (*Aquila chrysaetos*), muuttohaukka (*Falco peregrinus*), mehiläishaukka (*Pernis apivorus*), pyy (*Bonasa bonasia*), kiiruna (*Lagopus mutus helvetica*), teeri (*Tetrao tetrix*), metso (*Tetrao urogallus*) ja palokärki (*Dryocopus martius*), sekä muuttavia lajeja, kuten varpushaukka (*Accipiter nisus*), hiirihaukka (*Buteo buteo*) ja kalliokiipijä (*Tichodroma muraria*).

10. Toisessa, 14.5.2004 päivätyssä tietolomakkeessa mainitaan lisää liitteessä I lueteltuja lajeja eli partakorppikotka (*Gypaetus barbatus*), isohaarahaukka (*Milvus milvus*), kesäkurmitsa (*Charadrius morinellus*), helmipöllö (*Aegolius funereus*), varpuspöllö

4 – Italian viranomaisten täyttämän tietolomakkeen mukaan tämä on kuitenkin tapahtunut jo vuonna 1988, ks. kannekirjelmän liitteet, s. 33 ja 47.

(*Glaucidium passerinum*), huuhkaja (*Bubo bubo*), harmaapäätikka (*Picus canus*) ja kivikkopyy (*Alectoris graeca saxatilis*).

11. Komission kanteen kohteena ovat erityissuojelualueella tehtävät rakennustyöt. Kansallispuisto hyväksyi 14.2.2003 kyseessä olevat työt, jotka koskevat kahden laskettelurinteen muutostöitä ja niihin liittyvän infrastruktuurin perustamista. Rakennustöillä valmisteltiin vuonna 2005 järjestettyjä alppihiihdon maailmanmestaruuskilpailuja. Töiden yhteydessä metsään raivattiin 50 metriä leveä ja 500 metriä pitkä käytävä. Noin 2 500 puuta – metsäkuusia, siperianmäntyjä ja lehtikuusia – kaadettiin. Italian esittämän vuonna 2005 tehdyn tutkimuksen mukaan työt koskivat kuitenkin vain noin 7 000 neliömetrin suuruista aluetta. [5]

12. Ennen kyseessä olevan luvan myöntämistä tehtiin kaksi ympäristövaikutusten arviointia. Ensimmäinen arviointi tehtiin vuonna 1999. Sen kohteena olleisiin töihin tehtyjen muutosten jälkeen Lombardian alueen instituutti, Istituto di Ricerca per l'Ecologia e l'Economia Applicate alle aree alpine (IREALP), teki syyskuussa 2002 uuden arvioinnin muutettujen töiden ympäristövaikutuksista. Arvioinnin kohteena olivat erityisesti korvaavat toimenpiteet ja toimenpiteet ympäristöhaittojen vähentämiseksi.

13. Riidanalaisen hyväksynnän antamisen jälkeen vuonna 2003 julkaistiin kaksi Valfurvan kunnan teettämää tutkimusta. Ensimmäinen, 1.12.2003 päivätty tutkimus koski niin ikään kyseessä olevaa aluetta. Italia esitti lisäksi vastineessaan vielä yhden, vuonna 2005 tehdyn tutkimuksen.

14. Komissio sai tiedon rakennustöistä kantelun perusteella. Komissio katsoi, että Italia oli rakennustyöt hyväksyessään ja ne toteuttaessaan rikkonut lintudirektiivin 4 artiklan 1 ja 2 kohtaa sekä luontodirektiivin 6 ja 7 artiklaa.

15. Komissio vaati 19.12.2003 päivätyllä virallisella huomautuksella Italialta lausuntoa asiasta. Koska Italian hallitus ei vastannut huomautukseen kahden kuukauden määräajassa, komissio antoi 9.7.2004 Italialle perustellun lausunnon, jossa se asetti uuden kahden kuukauden määräajan yhteisön oikeuden vaatimusten noudattamiselle.

16. Italian hallitus vastasi komissiolle 8.9.2004 ja 15.9.2004 päivätyillä tiedonannoilla. Tästä huolimatta komissio pitäytyi kannassaan ja nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

5 – Vastineen liite, s. 24 ja 54.

17. Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

toteaa, ettei Italian tasavalta ole noudattanut direktiivin 92/43 6 artiklan 2–4 kohdan ja 7 artiklan eikä direktiivin 79/409 4 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on Santa Caterina Valfurvan hiihtoalueen laajentamista ja mukauttamista (Bucaneve- ja Edelweiss-nimiset rinteet) ja vastaavan hiihtoinfrastruktuurin toteuttamista koskevan hankkeen yhteydessä vuonna 2005 käytäviä alppihiihdon maailmanmestaruuskilpailuja silmällä pitäen IT 2040044 Stelvion kansallispuiston erityissuojelualueella

– hyväksynyt sellaisten toimenpiteiden toteuttamisen, joilla voi olla huomattavia vaikutuksia IT 2040044 Stelvion kansallispuiston erityissuojelualueeseen, suorittamatta tällaisten toimenpiteiden osalta asianmukaista arviointia niiden vaikutuksista alueeseen kyseisen alueen suojelua koskevien tavoitteiden valossa ja joka tapauksessa noudattamatta niitä säännöksiä, joiden mukaan hanke on mahdollista toteuttaa siinä tapauksessa, että vaikutusten arvioinnin tulos on kielteinen, ainoastaan silloin kun vaihtoehtoisia ratkaisuja ei ole ja ainoastaan sen jälkeen kun kaikki tarvittavat korvaavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Natura 2000:n yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä, on toteutettu ja niistä on ilmoitettu komissiolle

– ei ole toteuttanut toimenpiteitä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentymisen sekä niitä lajeja koskevien häiriöiden estämiseksi, joita varten IT 2040044 Stelvion kansallispuiston erityissuojelualue on osoitettu

– ei ole antanut IT 2040044 Stelvion kansallispuiston erityissuojelualueelle sellaista oikeudellista asemaa suojelun kannalta, jonka avulla turvataan erityisesti direktiivin 79/409 liitteessä I mainittujen lintulajien eloonjääminen ja lisääntyminen sekä niiden säännöllisesti esiintyvien muuttavien lajien pesintä, sulkasato ja talvehtiminen, joita ei luetella liitteessä I,

ja velvoittaa Italian tasavallan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

18. Italian tasavalta ei esitä vaatimuksia mutta kehottaa komissiota harkitsemaan kanteen peruuttamista.

IV Oikeudellinen arviointi

19. Aluksi on täsmennettävä kanteen kohde. Komissio riitauttaa hankkeen, joka koskee Santa Caterina Valfurvan hiihtoalueen laa-

jentamista ja mukauttamista (Bucaneve- ja Edelweiss-nimiset rinteet) ja vastaavan hiihtoinfrastruktuurin toteuttamista vuonna 2005 järjestettyjä alppihiihdon maailmanmestaruuskilpailuja silmällä pitäen.

20. Esitetyistä Italian tekemistä tutkimuksista käy ilmi, että hankkeeseen kuului monenlaisia rakennustöitä, kuten hiihtostadionin, kabiinihissin, tuolihissin ja turvamajan rakentaminen sekä kahden toisiinsa yhtyvän laskettelurinteen (Bucanave ja Edelweiss) muutostyöt.

21. Italia korostaa perustellusti vastineessaan, että komissio kuvailee kanteessaan tosiasiassa ainoastaan toisen hiihtoalueen muutostöitä, joiden yhteydessä kaadettiin noin 2 500 puuta.[6] Komissio vahvistaa tämän vastauskirjelmässään, jossa se rajoittaa kanteen kohteeksi 14.2.2003 hyväksytyt rakennustyöt. Näin ollen ainoastaan tämä hankkeen osa on nyt käsiteltävänä olevan kanteen kohteena.

22. Komissio esittää kolme laskettelurinteen muutostöitä koskevaa kanneperustetta, joista ensimmäiseen sisältyy kaksi erillistä väitettä.

23. Ensimmäisessä kanneperusteessaan komissio väittää, että Italia on rikkonut luontodirektiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohtaa, koska se on hyväksynyt kyseessä olevat rakennustyöt, ja 6 artiklan 3 kohtaa, koska se ei ole hyväksynnän antamisen yhteydessä arvioinut riittävästi rakennustöiden vaikutuksia erityissuojelualueeseen (ks. tästä jäljempänä A osa). Lisäksi Italia on komission mukaan rikkonut 6 artiklan 4 kohtaa, koska hyväksyntä ei täyttänyt tämän arvioinnin kielteisen tuloksen yhteydessä sovellettavia vaatimuksia (ks. tästä jäljempänä B osa).

24. Toisessa kanneperusteessaan komissio väittää, että Italia on rikkonut luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohtaa, koska se ei ole toteuttanut rakennustöiden yhteydessä kaikkia tarvittavia toimenpiteitä estääkseen luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentymisen sekä niitä lajeja koskevat häiriöt, joita varten alue on osoitettu (ks. tästä jäljempänä C osa).

25. Kolmannen kanneperusteen kohteena on lintudirektiivin 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa edellytetyt erityissuojelualueen oikeudelliset suojelutoimenpiteet. Komissio päättelee oikeudellisten suojelutoimenpiteiden riittämättömyyden riidanalaisten rakennustöiden toteuttamisesta (ks. tästä jäljempänä D osa).

6 – Ks. edellä tämän ratkaisuehdotuksen 11 kohta.

A *Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohta*

26. Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan toimivaltaiset kansalliset viranomaiset antavat hyväksyntänsä suunnitelmille tai hankkeille, jotka eivät liity suoranaisesti alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia mutta ovat omiaan vaikuttamaan tähän alueeseen merkittävästi, vasta varmistuttuaan siitä, että suunnitelma tai hanke ei vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen, ja kuultuaan tarvittaessa kansalaisia. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että tällä säännöksellä otetaan siis käyttöön menettely, jonka tarkoituksena on taata ennakkovalvonnan avulla, että tällainen suunnitelma tai hanke hyväksytään vain, jos se ei vaikuta alueen koskemattomuuteen. [7]

27. Nyt esillä olevan asian asianosaiset ovat yhtä mieltä siitä, että 14.2.2004 tehdyllä päätöksellä hyväksytyt laskettelurinteen muutostyöt edellyttivät alueelle aiheutuvien vaikutusten arviointia.

Alueelle aiheutuvien vaikutusten arviointia koskevat vaatimukset

28. Kuten yhteisöjen tuomioistuin on tältä osin jo katsonut, kyseessä olevan kaltainen suunnitelma tai hanke voidaan hyväksyä vain sillä edellytyksellä, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset ovat varmoja siitä, ettei sillä ole haitallisia vaikutuksia kyseisen alueen koskemattomuuteen. Näin on silloin, kun ei ole olemassa mitään tieteelliseltä kannalta perusteltua epäilyä siitä, ettei tällaisia vaikutuksia aiheudu. [8]

29. Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukainen viranomaisen hyväksyntä voi perustua alueelle aiheutuvien vaikutusten arviointiin ainoastaan silloin, kun ei ole olemassa mitään tieteelliseltä kannalta perusteltua epäilyä siitä, että suunnitelmalla tai hankkeella olisi haitallisia vaikutuksia kyseisen alueen koskemattomuuteen.

30. Tämä edellyttää, että alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnissa yksilöidään alaa koskevat parhaat tutkimustulokset huomioon ottaen suunnitelman tai hankkeen kaikki sellaiset näkökohdat, jotka voivat yksinään tai yhdistettyinä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa vaikuttaa suojelutavoitteisiin. [9]

31. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut luontodirektiivin perusteella luokiteltavista

7 – Asia C-127/02, Waddenvereniging ja Vogelbeschermingsvereniging (Waddenzee), tuomio 7.9.2004 (Kok. 2004, s. I-7405, 34 kohta) ja asia C-239/04, komissio v. Portugali (Castro Verde), tuomio 26.10.2006 (Kok. 2006, s. I-10183, 19 kohta).

8 – Edellä alaviitteessä 7 mainittu asia Waddenzee, tuomion 56 ja 59 kohta ja edellä alaviitteessä 7 mainittu asia Castro Verde, tuomion 20 kohta.

9 – Edellä alaviitteessä 7 mainittu asia Waddenzee, tuomion 54 kohta.

alueista, että kuten luontodirektiivin 3 ja 4 artiklasta ja erityisesti viimeksi mainitun artiklan 4 kohdasta ilmenee, suojelutavoitteet voidaan kuitenkin määrittää sen perusteella, miten merkittäviä alueet ovat liitteessä I olevan luontotyypin tai liitteessä II olevan lajin suotuisan suojelun tason säilyttämisen tai ennalleen saattamisen ja Natura 2000:n yhtenäisyyden kannalta, sekä alueita uhkaavan huononemisen tai häviämisen perusteella. [10]

32. Kyseisiä säännöksiä ei kuitenkaan voida lintudirektiivin nojalla soveltaa suoraan erityissuojelualueisiin. Kuitenkin yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan lintudirektiivin 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa jäsenvaltiot velvoitetaan antamaan erityissuojelualueille sellainen oikeudellinen asema suojelun kannalta, jonka avulla turvataan erityisesti liitteessä I mainittujen lintulajien eloonjääminen ja lisääntyminen sekä niiden säännöllisesti esiintyvien muuttavien lajien pesintä, sulkasato ja talvehtiminen, joita ei luetella liitteessä I. [11]

33. Lintudirektiivin suojelutavoitteet koskevat näin ollen niiden lintujen eloonjäämistä ja lisääntymistä, joita varten alueet on osoitettu. Se, mille lajeille alue on osoitettu, käy lähtökohtaisesti ilmi jäsenvaltion komissiolle toimittamasta tietolomakkeesta, [12] ellei muissa asiakirjoissa, kuten suojelualueesta annetuissa säännöksissä, aseteta laajempia suojelutavoitteita.

34. Nyt esillä olevassa asiassa nämä lajit käyvät ilmi Italian viranomaisten komissiolle marraskuussa 1998 toimittamasta tietolomakkeesta. Siinä mainitaan liitteessä I luetelluista lajeista kotka, muuttohaukka, mehiläishaukka, pyy, kiiruna, teeri, metso ja palokärki. Lisäksi muuttavista lajeista mainitaan varpushaukka, hiirihaukka ja kalliokiipijä. Varpushaukka ja kalliokiipijä on kuitenkin merkitty luokkaan D eli merkitykseltään vähäisiksi. Tämän perusteella on pääteltävä, ettei suojelutavoitteita sovelleta niihin.

35. Lähtökohtaisesti herää kysymys siitä, onko näiden lajien lisäksi tarkasteltava myös muita lajeja, jotka mainitaan Italian komissiolle 14.5.2004 toimittamassa tietolomak-

10 – Edellä alaviitteessä 7 mainittu asia Waddenzee, tuomion 54 kohta.

11 – Asia C-166/97, komissio v. Ranska (Seinen suistoalue), tuomio 18.3.1999 (Kok. 1999, s. I-1719, 21 kohta); asia C-415/01, komissio v. Belgia (alueelliset kartat), tuomio 27.2.2003 (Kok. 2003, s. I-2081, 15 kohta); asia C-240/00, komissio v. Suomi (lintujen suojelualueet), tuomio 6.3.2003 (Kok. 2003, s. I-2187, 16 kohta) ja asia C-209/04, komissio v. Itävalta (Lauteracher Ried), tuomio 23.3.2006 (Kok. 2006, s. I-2755, 32 kohta).

12 – Tietolomake perustuu ehdotettujen Natura 2000 -alueiden ilmoituslomakkeesta 18.12.1996 tehtyyn komission päätökseen 97/266/EY (EYVL 1997, L 107, s. 1).

keessa. Nämä lajit ovat partakorppikotka, isohaarahaukka, kesäkurmitsa, helmipöllö, varpuspöllö, huuhkaja, harmaapäätikka ja kivikkopyy.

36. Asiakirjoissa ei kuitenkaan mikään viittaa siihen, että näihin lajeihin olisi sovellettu jo vuotta aikaisemmin eli riidanalaisen hyväksynnän antamisen ajankohtana suojelutavoitteita, jotka Italia oli kyseessä olevalle alueelle asettanut. Niitä ei näin ollen tarvitse ottaa huomioon alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnissa.

37. Kyseessä olevat lajit eivät kuitenkaan jää tämän vuoksi täysin suojattomiksi. Uusi tietolomake nimittäin osoittaa, että lajeja esiintyi alueella jo rakennustöiden toteuttamisen aikaan, minkä vuoksi alue oli myös lähtökohtaisesti luokiteltava niiden suojelemista koskevaksi erityissuojelualueeksi. Koska aluetta ei kuitenkaan 14.5.2004 mennessä ollut osoitettu näiden lajien erityissuojelualueeksi, kyseessä oleviin lajeihin sovellettiin sellaisia alueita koskevaa väliaikaista suojelujärjestelmää, joita ei ole luokiteltu erityissuojelualueiksi, vaikka ne olisi pitänyt luokitella sellaisiksi, eli lintudirektiivin 4 artiklan 4 kohdan ensimmäistä virkettä, [13] joka on poikkeuksien osalta tiukempi kuin luontodirektiivin suojelusäännökset. [14] Koska komissio ei kuitenkaan ole esittänyt tästä asiasta vaatimuksia, sitä ei ole nyt esillä olevassa asiassa tarpeen tutkia sen enempää.

38. Näin ollen on selvitettävä, onko ennen 14.2.2003 annettua hyväksyntää tehdyssä arvioinnissa alaa koskevat parhaat tutkimustulokset huomioon ottaen yksilöity suunnitelman tai hankkeen kaikki sellaiset näkökohdat, jotka voivat yksinään tai yhdistettyinä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa vaikuttaa vuonna 1998 laaditussa tietolomakkeessa mainittujen lajien suojelutavoitteisiin.

Ympäristövaikutusten arviointi vuonna 2000

39. Italian hallitus katsoo, että rakennustöiden vaikutukset arvioitiin asianmukaisesti jo

13 – Vrt. asia C-374/98, komissio v. Ranska (Basses Corbières), tuomio 7.12.2000 (Kok. 2000, s. I-10799, 47 ja 57 kohta). Tässä yhteydessä herää kysymys siitä, onko niihin luontotyyppeihin ja lajeihin, joita on luontodirektiivin nojalla suojeltava mutta joita ei ole otettu asianmukaisesti huomioon suojelutavoitteita asetettaessa, sovellettava erityissuojelualueiksi ehdotettuja alueita koskevaa tilapäistä järjestelmää. Vrt. tästä asia C-117/03, Dragaggi ym., tuomio 13.1.2005 (Kok. 2005, s. I-167, 26 kohta) ja asia C-244/05, Bund Naturschutz in Bayern ym., tuomio 14.9.2006 (Kok. 2006, s. I-8445, 35 kohta). Molemmissa tapauksissa suojelusäännöksen rikkominen edellyttää, että suojelun kohteiden olemassaolo ja niille koituva haitta näytetään toteen, kun taas luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa on näytettävä toteen ainoastaan se, että suojelutavoitteisiin voidaan vaikuttaa, jotta velvollisuus alueelle aiheutuvien vaikutusten arviointiin syntyy.

14 – Edellä alaviitteessä 13 mainittu asia Basses Corbières, tuomion 50 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

ennen ympäristövaikutusten toteamista vuonna 2000. Väitteensä tueksi Italian hallitus vetoaa tämän päätöksen liitteisiin.[15] Italian mukaan kyse on selvästi ympäristövaikutuksia koskevien tieteellisten tutkimusten yhteenvedosta ja arvioinnista.

40. Tässä yhteydessä kuvataan ja tarkastellaan monenlaisia rakennustöitä, jotka eivät kuitenkaan laskettelurinteen muutostöitä lukuun ottamatta ole tarkastelevana olevan kanteen kohteena. Laskettelurinteen muutostöitä kuvaillaan lyhyesti sivulla 12.

41. Kaikkien tarkasteltujen rakennustöiden vaikutuksia eläimistöön, kasvistoon ja ekosysteemiin arvioidaan yhteisesti sivuilla 27–29. Tämän perusteella esitetään, ettei alueella esiintyvien eläinlajien elinympäristö muutu merkittävästi eikä pienten lintujen ja nisäkkäiden ravinnonsaannissa ja pesimäpaikoissa tapahdu huomattavia muutoksia.

42. Kuten komissio aivan oikein korostaa, asiakirjan laatijat huomauttavat tutkimuksessa olevan tältä osin merkittäviä puutteita. Yhteisvaikutuksia ei ollut juurikaan otettu huomioon. Varsinaisia rakennustöitä ei ollut kuvattu tyhjentävästi. Kaikkia merkittäviä lajeja ei ollut otettu huomioon. Tämä pätee erityisesti kiirunaan, jonka lisääntymis- ja pesimisalueita ei selvitetty. Myös eläimistöä koskevat tiedot ovat epäluotettavia. Tämän vuoksi tiedoissa mainitaan myös metso, joka ei enää esiinny alueella, kun taas kalliokiipijää, palokärkeä, varpushaukkaa ja huuhkajaa ei mainita.

43. Asiakirjan sivulla 38 todetaan, ettei laskettelurinteen muutostöitä pidä toteuttaa yli 40 metriä leveällä käytävällä vaan käytävän leveys on rajattava 20 metriin. Tätä rajausta ei otettu huomioon myöhemmissä rakennustöissä. Lisäksi sivulla 40 kehotetaan tekemään erityisesti metsähakkuiden yhteydessä alueen linnustoa koskevia lisätutkimuksia.

44. Italian hallitus viittaa vuonna 1994 tehtyyn biologiseen tutkimukseen, joka mainitaan asiakirjan lähteissä, ja muihin esitettyihin asiakirjoihin, kuten menettelyssä asianosaisina olevien viranomaisten lausuntoihin, mutta on vaikea ymmärtää, mikä merkitys näillä asiakirjoilla on alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnissa. Nimenomaisesti mainitulla vaihtoehtoisten ratkaisujen etsi-

15 – Vastineen liite 1.

misellä on merkitystä ympäristövaikutusten arviointia koskevan direktiivin [16] yhteydessä ja mahdollisesti myös luontodirektiivin 6 artiklan 4 kohtaan perustuvan hyväksynnän yhteydessä, mutta sillä ei ole merkitystä alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnissa.

45. Näin ollen tutkimuksissa, joiden perusteella ympäristövaikutukset vuonna 2000 todettiin, ei tutkittu rakennustöiden kaikkia näkökohtia eikä niiden vaikutuksia suojeltaviin lintulajeihin. Näiden puutteiden vuoksi ei voida olettaa, etteivät laskettelurinteen muutostyöt vaikuttaneet erityissuojelualueen koskemattomuuteen. Tutkimusten perusteella rakennustöitä ei näin ollen voida hyväksyä luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan nojalla.

IREALP:n tutkimus vuonna 2002

46. IREALP:n vuonna 2002 tekemässä tutkimuksessa kuvataan niin ikään hanketta ja sen ympäristövaikutuksia. Siinä käsitellään melko laajasti hankkeen vaikutuksia vesitalouteen, maaperään ja kasvistoon. Niiden lintujen osalta, joita varten erityissuojelualue on osoitettu, tutkimuksessa todetaan ainoastaan, että palokärkiä esiintyy kyseisessä metsässä. [17] Toisen hankkeen, joka ei ole nyt esillä olevan asian kohteena, yhteydessä mainitaan kesäkurmitsa, joka sisältyy vuonna 2004 laadittuun tietolomakkeeseen. [18]

47. Näiden tietojen perusteella voitaisiin päätellä, etteivät vaikutukset ulotu muihin lajeihin ja että tässä tutkimuksessa on näin ollen otettu täysimääräisesti huomioon kaikki lajit, joihin eri rakennustyöt vaikuttavat. Jos tämä hyväksytään, rakennustöiden vaikutukset palokärkiin olisi kuitenkin pitänyt selvittää ja arvioida. Mikään ei kuitenkaan viittaa siihen, että näin olisi tehty.

48. Myös muut Italian esittämät tutkimukset vuosilta 2003 ja 2005 sekä Italian komissiolle vuonna 2004 toimittama tiedonanto [19] antavat aihetta epäillä, onko todellakin kaikki merkitykselliset ja hankkeen vaikutuspiiriin kuuluvat lajit otettu huomioon. Kyseessä olevissa asiakirjoissa mainitaan erityisesti teeri lajina, johon rakennustöiden vaikutukset kohdistuvat.

49. Näin ollen myöskään IREALP:n vuonna 2002 tekemän tutkimuksen perusteella ei voida olettaa, etteivät laskettelurinteen muu-

16 – Tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.1985 annettu neuvoston direktiivi 85/337/ETY (EYVL L 175, s. 40).

17 – Kannekirjelmän liitteet, s. 304.

18 – Kannekirjelmän liitteet, s. 318.

19 – Kannekirjelmän liitteet, s. 80 ja sitä seuraavat sivut.

tostyöt vaikuttaisi erityissuojelualueen koskemattomuuteen. Rakennustöitä ei näin ollen tämän tutkimuksen perusteella voida hyväksyä luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan nojalla.

Myöhemmät tutkimukset

50. Italia on esittänyt sekä oikeudenkäyntiä edeltäneessä menettelyssä että yhteisöjen tuomioistuimessa vireillä olevassa menettelyssä täydentäviä asiakirjoja, joissa käsitellään riidanalaisten rakennustöiden ympäristövaikutuksia. Näitä ovat 1.12.2003 tehty tutkimus, [20] Italian ympäristöministeriön 6.8.2004 antama tiedonanto [21] ja 21.12.2005 tehty tutkimus. [22] Ainoastaan viimeksi mainitussa käsitellään alueelle aiheutuvien vaikutusten arviointia koskevia vaatimuksia, sillä siinä tarkastellaan kyseessä olevien alueiden merkitystä keskeisille lajeille ja arvioidaan tässä yhteydessä rakennustöiden vaikutuksia. Viime kädessä ei ole kuitenkaan tarpeen tutkia, missä määrin yksittäiset asiakirjat täyttävät muodollisesti ja sisällöllisesti alueelle aiheutuvien vaikutusten arviointia koskevat vaatimukset.

20 – Kannekirjelmän liitteet, s. 148 ja sitä seuraavat sivut.

21 – Kannekirjelmän liitteet, s. 84.

22 – Italian vastineen liite.

51. Kuten komissio on korostanut, kaikki nämä asiakirjat laadittiin 14.2.2003 annetun hyväksynnän *jälkeen*. Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan toisen virkkeen nojalla hyväksyntä voidaan kuitenkin antaa vain ympäristövaikutusten arvioinnin jälkeen. Tämä oli mahdotonta nyt esillä olevassa asiassa. Pelkästään tästä syystä näitä asiakirjoja ei näin ollen voida pitää luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaisena asianmukaisena perustana 14.2.2003 annetulle hyväksynnälle.

Välipäätelmä

52. Hyväksyntää ei voitu antaa 14.2.2003 luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan nojalla, koska yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyjen Italian viranomaisten tekemien tutkimusten perusteella kyseisenä ajankohtana ei voitu sulkea pois tieteelliseltä kannalta perusteltuja epäilyjä siitä, että rakennustyöt vaikuttaisivat kyseisen alueen suojelutavoitteisiin.

B *Luontodirektiivin 6 artiklan 4 kohta*

53. Herää kuitenkin kysymys siitä, olisiko hyväksyntä voitu antaa luontodirektiivin 6 artiklan 4 kohdan nojalla. Sen nojalla

ympäristövaikutusten arvioinnin kielteisestä tuloksesta huolimatta ja vaihtoehtoisten ratkaisujen puuttuessa suunnitelma tai hanke voidaan toteuttaa erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset tai taloudelliset syyt, jos jäsenvaltio toteuttaa kaikki tarvittavat korvaavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Natura 2000:n yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä.

54. Tavanomaisesti tätä säännöstä sovelletaan vasta *sen jälkeen*, kun toimien vaikutukset on tutkittu luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti ja kun vaikutukset on todettu, ainakin siltä osin kuin niiden toteaminen on tieteellisesti mahdollista. Suojelutavoitteisiin kohdistuvien vaikutuksien tunteminen on edellytys luontodirektiivin 6 artiklan 4 kohdan soveltamiselle, koska muussa tapauksessa kyseessä olevan poikkeussäänteln soveltamisen edellytyksiä ei voida tutkia. Tutkittaessa yleisen edun kannalta pakottavia syitä näitä etuja on arvioitava suhteessa alueen koskemattomuuteen. Ainoastaan alueeseen kohdistuvien vaikutusten perusteella voidaan määrittää, onko tarjolla vaihtoehtoisia ratkaisuja, joiden vaikutukset alueeseen ovat vähäisemmät. Myös korvaavat toimenpiteet edellyttävät niiden kohteena olevien vaikutusten tuntemista. [23]

55. Koska tällaisia tietoja ei ollut käytettävissä 14.2.2003, vaikuttaa ensi näkemältä mahdottomalta, että kyseisenä päivänä annettu hyväksyntä olisi voitu antaa luontodirektiivin 6 artiklan 4 kohdan nojalla.

56. Erityisen kiireellisissä tapauksissa toimet on kuitenkin voitava hyväksyä erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä ilman, että ennakolta on tehtävä aikaa vieviä tieteellisiä tutkimuksia. Muussa tapauksessa olisi esimerkiksi mahdotonta torjua sellaista suojeltavaa kohdetta välittömästi uhkaavaa vaaraa, joka todennäköisesti vaikuttaisi suojelualueen suojelutavoitteisiin.

57. Tällaisissa tapauksissa luontodirektiivin 6 artiklan 4 kohdan soveltamisen yhteydessä on oletettava toimista seuraavat maksimaaliset vahingot ja pohdittava, vaativatko erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavat syyt juuri tämän vaihtoehdon toteuttamista vai voidaanko ne tyydyttää muilla – erityissuojelualueeseen vähemmän vaikuttavilla – vaihtoehdoilla, kuten odottamalla ympäristövaikutusten arviointia. [24] Vaikutukset on määritettävä tällaisessa tapauksessa ainakin jälkikäteen, jotta tarvittavat korjaavat toimenpiteet voidaan toteuttaa.

23 – Vrt. 27.10.2005 esittämäni ratkaisuehdotus asiassa C-209/04, komissio v. Itävalta (Lauteracher Ried), tuomio 23.3.2006 (Kok. 2006, s. I-2755, ratkaisuehdotuksen 83 ja 84 kohta).

24 – Ks. 27.4.2006 esittämäni ratkaisuehdotus asiassa C-239/04, komissio v. Portugali (Castro Verde), tuomio 26.10.2006 (Kok. 2006, s. I-10183, ratkaisuehdotuksen 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

58. Tässä yhteydessä ei tarvitse tutkia, voitiinko asianmukaisen alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnin tekemättä jättäminen perustella lähitulevaisuudessa järjestettävillä alppihiihdon maailmanmestaruuskilpailuilla. Mikään ei erityisesti anna aihetta olettaa, että laskettelurinteen muutostöiden vaihtoehtoja olisi tutkittu riittävästi. Koska Italian on osoitettava luontodirektiivin 6 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun poikkeuksen edellytysten täyttyminen, [25] tilanne näyttää sen osalta epäedulliselta.

59. Edellä esitetyn perusteella 14.2.2003 annettu hyväksyntä ei voinut perustua luontodirektiivin 6 artiklan 4 kohtaan.

60. Kokoavasti on näin ollen todettava, ettei Italian tasavalta ole noudattanut luontodirektiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdan sekä 7 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on Santa Caterina Valfurvan hiihtoalueen laajentamista ja mukauttamista (Edelweissniminen rinne) ja vastaavan hiihtoinfrastruktuurin toteuttamista koskevan hankkeen yhteydessä vuonna 2005 järjestettyjä alppihiihdon maailmanmestaruuskilpailuja silmällä pitäen erityissuojelualueella IT 2040044 Stelvion kansallispuistossa hyväksynyt toimenpiteet, joilla voi olla huomattavia vaikutuksia tähän erityisalueeseen, suorittamatta tällaisten toimenpiteiden osalta asianmukaista arviointia niiden vaikutuksista alueeseen kyseisen alueen suojelua koskevien tavoitteiden valossa ja koska se ei ole tutkinut riittävästi näiden toimenpiteiden vaihtoehtoja.

C *Luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohta*

61. Luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan nojalla jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla tarpeellisia toimenpiteitä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentymisen sekä niitä lajeja koskevien häiriöiden estämiseksi, joita varten alueet on osoitettu, siinä määrin kuin nämä häiriöt saattaisivat vaikuttaa merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin.

62. Tässä kanneperusteessa pohditaan sitä, voivatko tietyt toimet olla sekä luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan että sen 3 ja 4 kohdan vastaisia. Tämän osalta olen jo todennut, [26] että 2 ja 3 kohdan tavoitteena on asiassa Waddenzee annetun tuomion mukaisesti estää suojelualueen suojelutavoitteisiin kohdistuvat vaikutukset. [27] Se, että suunnitelma tai hanke hyväksytään luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti, tekee saman artiklan 2 kohdassa tarkoitetun yleisen suojelunormin samanaikaisen soveltamisen tarpeettomaksi,

25 – Edellä alaviitteessä 7 mainittu asia Castro Verde, tuomion 36 kohta sekä 39 ja 40 kohta; edellä alaviitteessä 24 mainitussa asiassa Castro Verde esittämäni ratkaisuehdotus, 41 kohta ja edellä alaviitteessä 23 mainitussa asiassa Lauteracher Ried esittämäni ratkaisuehdotus, 68 kohta.

26 – Julkisasiamiehen 14.9.2006 esittämä ratkaisuehdotus asiassa C-418/04, komissio v. Irlanti (vuoden 2000 IBA-selvitys) (173 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

27 – Edellä alaviitteessä 7 mainittu asia Waddenzee, tuomion 36 kohta.

kun kyseessä on kyseisessä suunnitelmassa tai hankkeessa tarkoitettuun suojeltuun alueeseen vaikuttaminen. [28] Jos lupamenettelyä ei ole toteutettu, hanke voi olla sekä luontodirektiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdan menettelysäännösten vastainen että kaikista kolmesta kohdasta johtuvien alueiden suojeluun liittyvien sisällöllisten vaatimusten vastainen.

63. Yhteisöjen tuomioistuin voi todeta luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan rikkomisen erityissuojelualueella ainoastaan, jos tässä säännöksessä tarkoitettu heikentyminen tai häiriö voidaan todeta. Lähtökohtaisesti komission tehtävänä on selvittää nämä vaikutukset ja näyttää ne riitatilanteissa toteen.

64. Nyt esillä olevassa asiassa komissio toteaa, että Stelvion kansallispuiston erityissuojelualueella kaadettiin noin 2 500 puuta. Epäselvää kuitenkin on, vaikuttivatko nämä toimenpiteet alueen suojelutavoitteisiin. Pelkästään metsä ei nimittäin voi olla erityissuojelualue lintudirektiivin 4 artiklan nojalla, vaan se voi olla erityissuojelualue ainoastaan siinä tapauksessa, että se on merkityksellinen suojeltujen lintulajien elinympäristönä.

28 – Edellä alaviitteessä 7 mainittu asia Waddenzee, tuomion 35 kohta.

65. Viitteitä suojeltujen lintulajien mahdollisesta esiintymisestä kyseisellä metsäalueella löytyy eurooppalaisesta pesivien lintujen atlaksesta, jonka komissio on tiivistetysti esittänyt. [29] Atlaksen mukaan alueella esiintyy erityisesti mehiläishaukkoja, kiirunaa ja palokärkeä. Tämänkaltainen tieto on omiaan synnyttämään nyt esillä olevassa asiassa ympäristövaikutusten arviointia koskevan kiistattoman velvollisuuden. Se ei kuitenkaan yksinään riitä osoittamaan tosiasiallisia vahinkoja.

66. Ainoa asiakirja, johon sisältyy erillisiä tietoja suojeltujen lajien esiintymisestä kyseisellä alueella, on Italian vastineensa yhteydessä esittämä 21.11.2005 tehty tutkimus. [30] Sen mukaan rakennustöiden vaikutukset ovat suurelta osin hyvin vähäisiä tai merkityksettömiä. Koska komissio ei ole kiistänyt näitä toteamuksia, vaikka sillä oli suullisessa käsittelyssä siihen mahdollisuus, niitä on pidettävä paikkansapitävinä.

67. Kyseessä olevan tutkimuksen mukaan teeren mahdollisten pesimispaikkojen menetys on kuitenkin tarpeen korvata parantamalla niiden elinympäristöä muualla. [31] Koska Italia on myöntänyt, että teeriin

29 – Hagemeijer ja Blair, *The EBCC Atlas of European Breeding Birds*, otteita kannekirjelmän liitteessä 10.

30 – Vastineen liite, s. 6 ja sitä seuraavat sivut.

31 – Vastineen liite, s. 63 ja 65.

kohdistuvat vaikutukset on tarpeen korvata, on pääteltävä, että rakennustyöt vaikuttavat tämän lajin osalta Stelvion kansallispuiston erityissuojelualueen suojelutavoitteisiin.

68. Tämän perusteella on todettava, ettei Italian tasavalta ole noudattanut luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan ja 7 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on Santa Caterina Valfurvan hiihtoalueen laajentamista ja mukauttamista (Edelweiss-niminen rinne) ja vastaavan hiihtoinfrastruktuurin toteuttamista koskevan hankkeen yhteydessä vuonna 2005 järjestettyjä alppihiihdon maailmanmestaruuskilpailuja silmällä pitäen erityissuojelualueella IT 2040044 Stelvion kansallispuistossa hyväksynyt toimenpiteet, jotka ovat heikentäneet teeren elinympäristöä ja vaikuttaneet siten erityissuojelualueen suojelutavoitteisiin.

D *Lintudirektiivin 4 artiklan 1 ja 2 kohta*

69. Kolmas kanneperuste koskee lintudirektiivin 4 artiklan 1 ja 2 kohdan nojalla erityissuojelualueelle suojelun kannalta annettavaa oikeudellista asemaa. Näissä säännöksissä säädetään ensinnäkin velvollisuudesta osoittaa erityissuojelualue, mitä ei ole nyt esillä olevassa asiassa riitautettu. [32]

70. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltiot velvoitetaan antamaan erityissuojelualueille sellainen oikeudellinen asema suojelun kannalta, jonka avulla turvataan erityisesti liitteessä I mainittujen lintulajien eloonjääminen ja lisääntyminen sekä niiden säännöllisesti esiintyvien muuttavien lajien pesintä, sulkasato ja talvehtiminen, joita ei luetella liitteessä I. [33]

71. Koska luontodirektiivin 7 artiklassa säädetään, että muun muassa saman direktiivin 6 artiklan 2 kohdasta aiheutuvat velvoitteet korvaavat lintudirektiivin 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisestä virkkeestä aiheutuvat velvoitteet, kun on kyse erityissuojelualueista, näille alueille suojelun kannalta annetun oikeudellisen aseman avulla on myös taattava, että kyseisillä alueilla estetään luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen huonontuminen sekä niihin lajeihin vaikuttavat merkittävät häiriöt, joita varten kyseiset alueet on osoitettu. [34]

72. Näin ollen on annettava erityissäänteyä, jolla varmistetaan erityissuojelualueiden riittävä suojelu.

73. Komissio ei kuitenkaan esitä väitteitä Italian tai Lombardian erityissuojelualueiden suojelua koskevia yleisiä säännöksiä tai niitä erityisiä säännöksiä vastaan, joita on annettu

32 – Asia C-355/90, komissio v. Espanja (Santoña), tuomio 2.8.1993 (Kok. 1993, s. I-4221, 20 kohta).

33 – Ks. edellä alaviitteessä 11 olevat viittaukset.

34 – Edellä alaviitteessä 11 mainittu asia komissio v. Belgia (alueelliset kartat), tuomion 16 kohta.

Stelvion kansallispuiston erityissuojelualueen suojelemiseksi. Se päättelee pikemminkin riidanalaisten rakennustöiden toteuttamisen perusteella, ettei riittäviä oikeudellisia suojatoimenpiteitä toteutettu.

74. Italia kiistää tämän päätelmän sillä perusteella, ettei suojeluvelvoitteen rikkominen riitä osoittamaan, että suojelun varmistamiseksi annetut oikeudelliset säännökset olisivat puutteelliset. Italia erehtyy kuitenkin tässä yhteydessä, koska lintudirektiivin 4 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaiset velvoitteet eivät rajoitu vain erityisen sääntelyn antamiseen. Sen edellyttämillä suojelutoimenpiteillä on varmistettava tiettyjen alueiden suojelu myös *käytännössä*.

75. Nyt esillä olevassa asiassa rikottiin Stelvion kansallispuiston erityissuojelualueen suojelutavoitteita ainakin teeren osalta. Nämä vahingot osoittavat, ettei kaikkia toimenpiteitä alueen suojelun varmistamiseksi toteutettu.

76. Alueelle saattaa tosin aiheutua vahinkoa myös siitä huolimatta, että jäsenvaltio on toteuttanut kaikki kohtuulliset toimenpiteet vahinkojen torjumiseksi. Tällaisessa tapauksessa vahingot eivät kuitenkaan merkitse lintudirektiivin 4 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisten velvoitteiden noudattamatta jättämistä.

77. Nyt esillä olevassa asiassa riidanalaiset toimenpiteet toteutettiin toimivaltaisten viranomaisten hyväksynnän perusteella, ilman että se oli poikkeuksellisesti perusteltua luontodirektiivin 6 artiklan 4 kohdan nojalla. Tämän vuoksi vahinkojen perusteella voidaan päätellä, että lintudirektiivin 4 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisia velvoitteita ei ole noudatettu.

78. Edellä esitetyn perusteella on todettava, ettei Italian tasavalta ole noudattanut lintudirektiivin 4 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on Santa Caterina Valfurvan hiihtoalueen laajentamista ja mukauttamista (Edelweiss-niminen rinne) ja vastaavan hiihtoinfrastruktuurin toteuttamista koskevan hankkeen yhteydessä vuonna 2005 järjestettyjä alppihiihdon maailmanmestaruuskilpailuja silmällä pitäen erityissuojelualueella IT 2040044 Stelvion kansallispuistossa hyväksynyt toimenpiteet, jotka ovat heikentäneet teeren elinympäristöä ja vaikuttaneet siten erityissuojelualueen suojelutavoitteisiin.

V Oikeudenkäyntikulut

79. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on voittanut nyt esillä olevan asian kaikkien kanneperusteiden osalta, Italia on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

VI Ratkaisuehdotus

80. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian seuraavasti:

1) Italian tasavalta ei ole noudattanut luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21.5.1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan luettuna yhdessä 7 artiklan kanssa sekä luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2.4.1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY 4 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on Santa Caterina Valfurvan hiihtoalueen laajentamista ja mukauttamista (Edelweissniminen rinne) ja vastaavan hiihtoinfrastruktuurin toteuttamista koskevan hankkeen yhteydessä vuonna 2005 järjestettyjä alppihiihdon maailmanmestaruuskilpailuja silmällä pitäen erityissuojelualueella IT 2040044 Stelvion kansallispuistossa hyväksynyt toimenpiteet,

   – joilla voi olla huomattavia vaikutuksia tähän erityissuojelualueeseen, suorittamatta tällaisten toimenpiteiden osalta asianmukaista arviointia niiden vaikutuksista alueeseen kyseisen alueen suojelua koskevien tavoitteiden valossa ja koska se ei ole tutkinut riittävästi näiden toimenpiteiden vaihtoehtoja ja

   – jotka ovat heikentäneet teeren (*tetrao tetrix*) elinympäristöä ja vaikuttaneet siten erityissuojelualueen suojelutavoitteisiin.

2) Italia velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.